

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМЕНІ Б. Д. ГАВРИЛИШИНА

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ННІМВ імені
Б. Д. Гаврилишина

Ірина ІВАЩУК

«31»серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«31 » серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

«31» серпня 2023 р.

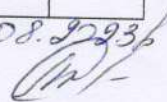
РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність 052 «Політологія»
освітньо-професійна програма – «Міжнародні та регіональні політичні
комунікації»

Кафедра філософії та політології

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренін. КПЗ	Самост. робота студ.	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	4	8	40	40	5	10	55	150	7
Заочна	4	12	8	4			138	150	12

Тернопіль – ЗУНУ, 2023

31.08.2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 24.06.2020 р.).

Робочу програму склав доктор політичних наук, професор Рудакевич О. М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та політології, протокол №1 від 28.08.2023 р.

Завідуюча кафедрою Тетяна ЧОЛАЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 052 «Політологія», протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Керівник групи

забезпечення спеціальності Олег РУДАКЕВИЧ

Гарант ОП Володимир ТОМАХІВ

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Теорія і практика «нового» регіоналізму»**

1.Опис дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму»

Дисципліна «Теорія і практика «нового» регіоналізму»	Галузь знань, напрям підготовки/спеціальності ОКР	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Дисципліна циклу нормативних
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 052 «Політологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 4</i> <i>Заочна –4</i> Семестр: <i>Денна – 8</i> <i>Заочна –12</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 40</i> <i>Заочна – 8</i> Практичні заняття: <i>Денна –40</i> <i>Заочна – 4</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 55</i> <i>Заочна – 138</i> <i>Тренінги – 10</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 3</i>
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 8		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму» є формування в бакалаврів з політології теоретичних основ та практичних знань і навиків з нової регіональної політики, яка успішно втілена у життя країнами Європейського Союзу та впроваджується сьогодні в Україні в умовах набуття нею статусу кандидата в члени ЄС; формування на цій основі знань і умінь налагодження регіональних політичних комунікацій, які сприятимуть реалізації засад публічної політики та розвитку демократії в усіх сферах суспільного життя регіонів держави та формуванню відповідних компетенцій у фахівців з політології.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

1. Сформувати в майбутніх політологів цілісну систему знань, умінь та навичок щодо практичного впровадження засад нової регіональної політики, яка сприятиме розвитку регіонів української держави, вирівнюванню їх соціально-економічного, політичного та культурного розвитку, формуванню цілісного соціального організму держави в якому успішно комунікують влада і суспільство, широкі верстви населення регіонів та країни загалом.

2. Озброїти науковою методологією аналізу регіональних формувань, тенденцій їх розвитку та набуття якостей суб'єктів політичного процесу.

3. Виробити знання та навички підготовки та прийняття управлінських рішень, спрямованих на створення сприятливих умов для активної комунікації населення, інституцій громадянського суспільства та органів влади на рівні ОТГ, районів та областей української держави.

4. Розкрити шляхи та методи налагодження політичної та іншої комунікації регіонів України з регіонами сусідніх держав з метою об'єднання зусиль щодо розв'язання спільних проблем та завдань у формі міжкордонної співпраці, в першу чергу з євро регіонами, які проявляють добру волю та зацікавленість у кооперації зусиль та ресурсів з Україною.

5. Бути готовими до трансформації органів публічного управління на засадах децентралізації та нової регіональної політики, підготовки України, її регіонів до вступу у Європейський Союз, успішного втілення стратегії подальшої європейської інтеграції в умовах глобалізації.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК12. Розуміння базових теоретичних та практичних аспектів взаємодії органів державного управління і самоврядування, їх взаємозв'язок з інститутами громадянського суспільства.

СК13. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для аналізу та вдосконалення публічного врядування за участю інститутів громадянського суспільства в умовах децентралізації державного управління.

СК14. Розуміння сутності політичних комунікацій та комунікативних технологій та їх структури, видів, форм.

СК15. Здатність застосовувати політологічні знання та знання суміжних наук для забезпечення комунікації у політичній сфері.

СК16. Здатність виявляти, аналізувати та прогнозувати проблеми у сфері міжнародних та регіональних політичних комунікацій, що проявляються в умовах глобалізації та нової регіональної політики.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Успішному освоєнню навчальної дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму» сприяє вивчення таких навчальних предметів циклу загальної підготовки як «Філософія», «Історія та культура України», «Правознавство», а також ряду дисциплін циклу професійної підготовки: «Світова політична історія», «Міжнародна економіка» «Міжнародне бізнес-середовище», «Політичні комунікації», «Теорія політичної влади» «Зовнішня політика України та зарубіжних країн», «Політологічні аспекти публічного управління», «Державна політика із захисту навколишнього середовища».

2.5. Результати навчання.

- РН18. Розуміти базові теоретичні та практичні аспекти взаємодії політики та органів державного управління і самоврядування, їх взаємозв'язок з інститутами громадянського суспільства.
- РН19. Застосовувати професійно-профільовані знання й практичні навички для аналізу та вдосконалення публічного врядування за участю інститутів громадянського суспільства в умовах децентралізації державного управління.

- РН20. Використовувати отримані знання з основ регіональних та міжнародних політичних комунікації та суміжних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
- РН21. Спроможність виявляти, аналізувати та прогнозувати проблеми у сфері міжнародних та регіональних політичних комунікацій, що проявляються в умовах глобалізації та нової регіональної політики.

3. Програма дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму»

Змістовий модуль 1. Сутність «нового» регіоналізму. Еволюція та сучасний стан регіональної політики ЄС.

Тема 1. Об'єктивні передумови та ідейні засади «нового» регіоналізму.

Передумови формування теорії та практики «нового» регіоналізму. Б. Хеттне та Ф. Содербаум як фундатори концепції нового регіоналізму. Теоретичний фундамент нового регіоналізму: глобальна соціальна теорія, соціальний конструктивізм та компаративні регіональні дослідження. Зміст теорії «нового» регіоналізму. Відмінності «старого» та «нового» регіоналізму. Поняття регіональності та регіональної організації, стадії їх формування. Процес набуття політичної суб'єктності регіонами в процесі здійснення «нової» регіональної політики. Співвідношення понять регіон, регіоналізація, глобалізація, глокалізація, регіональна консолідація та міжрегіональна інтеграція. Макрорегіони сучасного світу та місце України у світовій регіоналізації.

Тема 2. Сутність та еволюція регіональної політики. Концепція «Європи регіонів», її трансформація та сучасний зміст.

Сутність та мета регіональної політики ЄС. Регіональна політика ЄС як політика згуртування. Об'єктивні передумови нової регіональної політики в ЄС, її мета та напрями. Зміна принципів регіональної політики у 80-х рр. ХХ ст. Історичні етапи розвитку регіональної політики ЄС, їх пріоритети. Фінансування головних напрямів

регіональної політики об'єднаної Європи. Бюджет політики згуртування ЄС на 2014–2020 рр. та майбутнє європейської регіональної політики. Концепція «Європи регіонів» як основа регіональної політики ЄС, її трансформація – Європа регіонів, Європа з регіонами, Європа для регіонів, Місцева політика. Надання феномену різноманітності регіонів статусу важливої європейської цінності та мети.

Тема 3. Нормативно-правове та інституційне забезпечення регіональної політики ЄС

Номенклатура територіальних одиниць ЄС, що використовується в процесі планування розвитку регіонів та в офіційній статистиці. Єврорегіони рівня НУТС 1, 2, 3, їх особливості та досвід для України. Нормативно-правове забезпечення політики регіоналізації в об'єднаній Європі. Декларація з регіоналізму у Європі, що прийнята Асамблеєю єврорегіонів у 1996 р. Принципи європейської регіональної політики, що визначені у ній. Основні положення Європейської хартії з регіонального самоуправління (1997 р.).

Організаційно-інституційна основа регіональної політики ЄС: Комітет місцевих і регіональних влад Європи (КМРВС, 1994 р.), як консультативний орган Ради Європи та Комітет регіонів Євросоюзу, що створений відповідно до рішень Маастрихтського договору (КРС, 1992 р.). Фонди, що акумулюють кошти на здійснення заходів регіоналізації – Європейський фонд регіонального розвитку (2006 р.) та ін. Особливості взаємодії загальноєвропейських, національно-державних та регіональних органів публічної влади. Статусні зміни у відносинах національних держав та єврорегіонів.

Тема 4. Моделі політики регіонального розвитку

Різновиди моделей політики регіонального розвитку країн-членів ЄС. Функціональний та політичний (адміністративний) характер регіонального розвитку, їх поєднання. Моделі регіонального розвитку нових членів Європейського Союзу: Чехії, Словаччини, Румунії, Угорщини та Словенії. Трансформація регіональної структури держав відповідно до стандартів ЄС. Розробка національного законодавства з регіональної політики та створення інституцій, які здійснюють цю політику: міністерств, дорадчих органів, фондів тощо. Досвід розроблення та вдосконалення дво- та тривірневої структури державного устрою. Керівництво процесами вирівнювання регіонального економічного та соціального розвитку, оптимізації інфраструктури та посилення комунікації населення і влади, мобілізація

інститутів громадянського суспільства на успішне здійснення стратегії регіонального розвитку національних держав, їх входження в політичний та економічний простір Європейського Союзу.

Тема 5. Досвід «нової» регіоналізації Польщі та формування в ній ефективної системи місцевого самоврядування. Досвід для України.

Причини переходу польської держави до нової регіональної структури, яка включає 16 воєводств. Правова та інституційна основа регіональної політики. Закон «Про правила підтримки регіонального розвитку» (2000 р.). Запровадження контракту воєводства з урядом держави. Міністерство регіонального розвитку Польщі та Державна рада з регіональної політики, Польське агенство з питань регіонального розвитку. Стратегія регіонального розвитку Польщі на 2001–2006 рр., її деталізація у Програмі підтримки. Діяльність влади щодо подолання регіональних диспропорцій у розвитку сфер суспільного життя. Трирівнева модель місцевого самоврядування в умовах оновленого державного устрою. Місце і роль гміни в системі територіального самоврядування. Самоврядно-державний характер воєводського врядування. Подолання п'яти монополій комуністичної держави в процесі децентралізації державного устрою та реформи місцевого самоврядування. Суспільне сприйняття нової моделі місцевого самоврядування громадянами Польщі. Можливість використання польського досвіду в Україні в процесі виконання умов, що виставлені перед Україною при набуття нею статусу кандидата в члени ЄС.

Змістовий модуль 2. Регіональна політика в Україні. Зближення моделей регіонального розвитку України та ЄС

Тема 6. Територіальна структура України: сучасний стан та потреба в новому районуванні.

Поняття регіону у вітчизняній науковій літературі, політиці та управлінській практиці. Сутнісні ознаки регіону та субрегіональний і місцевий рівні державного устрою. Конституційно-правові засади регіональної структури української держави. Трансформація уявлень про регіоналізм та регіональну політику під впливом концепції нового регіоналізму. Єдність двох взаємопов'язаних реформ публічної адміністрації в Україні: реформи територіального устрою та реформи місцевого самоврядування, які на практиці виступають двома етапами процесу децентралізації. Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 р. Процес об'єднання територіальних громад (Закон «Про добровільне об'єднання

територіальних громад», 2015 р.) та укрупнення середньої ланки державного устрою (ліквідація старих районів та створення нових). Традиційна регіоналізація соціального простору України. Відмінності та диспропорції у соціально-економічному та соціо-культурному розвитку регіонів української держави та потреба у новій регіональній політиці. Дії держави з вирішення проблем регіоналізації (створення вільних економічних зон і територій пріоритетного розвитку тощо). Прорахунки в регіональній політиці, які привели до територіальних втрат української держави.

Тема 7. Особливості регіональної політики в Україні. Роль політичних комунікацій у її забезпеченні.

Трактування поняття «регіональна політика» в українському дискурсі. Державна регіональна політика в структурі внутрішньої політики держави. Особливості української наукової школи регіоналізації. Генеральна схема планування територій України та Державна стратегія регіонального розвитку України як унітарної держави. Правове забезпечення регіональної політики в Україні: Закон України «Про засади державної регіональної політики» (1.03.2015 р.) та Державна стратегія регіонального розвитку України до 2020 р.».

Основні суб'єкти та об'єкти регіонального управління. Зміст та різновиди політичних комунікацій на рівні регіону та держави, проблеми їх оптимізації. Регіональні інститути громадянського суспільства, їх участь у процесах регіоналізації. Політика України щодо т. зв. «ДНР», «ЛНР», частити Запорізької та Херсонської областей та Криму і перспективи відновлення територіальної цілісності української держави.

Тема 8. Принципи, напрями і пріоритети регіональної політики української держави

Принципи регіональної політики, визначені нормативними актами України. Зміст принципів децентралізації, деконцентрації та субсидіарності. Забезпечення історичної спадкоємності в розвитку українських регіонів. Напрями і пріоритети регіональної політики та стимулювання міжрегіональної інтеграції, як вирішальної умови зміцнення загальноукраїнського соціального та політичного простору. Приведення законодавства України у відповідність із документами Ради Європи та Євросоюзу. «Точки зростання» територій як полюси регіонального тяжіння. Досвід

Тернопільщини в формуванні дієздатного регіонального соціально-економічного комплексу. Соціально-політичні комунікації між владою та населенням та проблеми консолідації регіонів та країни.

Тема 9. Місцеве самоврядування в Україні в умовах децентралізації державного устрою. Об'єднані територіальні громади в новій регіональній політиці.

Система місцевого самоврядування в Україні. Громада як первинна одиниця адміністративно територіального устрою України. Процес об'єднання територіальних громад. «Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (2015 р.) . Регіональне самоврядування на рівні району та області. Конституційні засади взаємин органів самоврядування та державних інституцій, процес розмежування їх компетенцій.

ОТГ як спроможна громада, її переваги. Власні та делеговані повноваження об'єднаних територіальних громад. Заключний етап формування ОТГ у 2020 р. та підготовка до місцевих виборів. Стратегія розвитку об'єднаних територіальних громад. Досвід розроблення Стратегії Гусятинської ОТГ на 2017-2025 рр. Методика стратегічного планування, що розроблена вітчизняними фахівцями за підтримки Флагманської програми Агенства США з міжнародного розвитку (USAID). Складові стратегії (підготовчі документи, стратегія та заходи з її впровадження): діагноз умов місцевого розвитку, SWOT-аналіз, стратегічне бачення розвитку громади, стратегічні й операційні цілі, індикатори впливу та результати стратегії, узгодженість стратегії з програмними та стратегічними документами, джерела фінансування заходів стратегії, система впровадження, моніторингу та оцінювання стратегії, план заходів реалізації стратегії.

Тема 10. Міжрегіональне співробітництво України та ЄС і чинники зближення моделей їх регіонального розвитку.

Критерії типології регіонів та різновиди моделей їх розвитку. Патерналістська, державно-патерналістська, кластерна, транскордонна та інші моделі. Моделі транскордонного співробітництва українських регіонів із регіонами сусідніх держав, визначені Законом України «Про генеральну схему територіального планування України». Основні напрями транскордонного співробітництва. Особливості єврорегіону «Карпати». Проекти, що реалізовані в рамках сусідства «Україна–Словаччина–Угорщина». Асоціація органів місцевого самоврядування Єврорегіон

«Карпати–Україна». Інші єврорегіони з участю України: «Буг», «Верхній Прут», «Чорне море». Європейський досвід регіональної політики для країн Європи та світу. Механізми і чинники регіональної політики ЄС, що актуальні для України.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму»

А. Денна форма навчання)

		Кількість годин					
		Лек-ції	Практ занят.	Тренін. КПЗ	Самост робота	Індив. робота	Контр. Заходи
		Змістовий модуль 1. Сутність «нового» регіоналізму. Еволюція та сучасний стан регіональної політики ЄС					
Тема 1. Об'єктивні передумови та ідейні засади «нового» регіоналізму.		2	2	5	6	1	Поточн опитув.
Тема 2. Сутність та еволюція регіональної політики. Концепція «Європи регіонів», її трансформація та сучасний світ		6	6		6	1	
Тема 3. Нормативно-правове та інституційне забезпечення регіональної політики ЄС		4	4		6		
Тема 4. Моделі політики регіонального розвитку		2	2		6		
Тема 5. Досвід нової регіоналізації Польщі та формування в ній ефективної системи місцевого самоврядування.		6	6		6	1	
		Змістовий модуль 2. Регіональна політика в Україні. Зближення моделей регіонального розвитку України та ЄС					
Тема 6. Територіальна структура України: сучасний стан та потреба в новому районуванні		4	4	5	5	1	Поточн опитув.
Тема 7. Особливості регіональної політики в Україні. Роль політичних комунікацій у її забезпеченні		4	4		5		
Тема 8. Принципи, напрями і пріоритети регіональної політики української держави		4	4		5		
Тема 9. Місцеве самоврядування в Україні в умовах децентралізації державного устрою. ОТГ в новій регіональній політиці		4	4		5	1	

Тема 10. Міжрегіональне співробітництво України та ЄС і чинники зближення моделей їх регіонального розвитку	4	4		5	
Разом	40	40	10	55	5

Б. Заочна форма навчання

		Кількість годин					
		Лекції	Практ занят.	Тренінг КПЗ	Самост робота	Індив. робота	Контр. Заходи
Змістовий модуль 1. Сутність «нового» регіоналізму. Еволюція та сучасний стан регіональної політики ЄС							
Тема 1. Об'єктивні передумови та ідейні засади «нового» регіоналізму.	2	2	5	14		Поточ опитув	
Тема 2. Сутність та еволюція регіональної політики. Концепція «Європи регіонів», її трансформація та сучасний світ	1			14			
Тема 3. Нормативно-правове та інституційне забезпечення регіональної політики ЄС	1			14			
Тема 4. Моделі політики регіонального розвитку				14			
Тема 5. Досвід нової регіоналізації Польщі та формування в ній ефективної системи місцевого самоврядування.	2	2		14			
Змістовий модуль 2. Регіональна політика в Україні. Зближення моделей регіонального розвитку України та ЄС							
Тема 6. Територіальна структура України: сучасний стан та потреба в новому районуванні	1	2	5	14		Поточ. опитув.	
Тема 7. Особливості регіональної політики в Україні. Роль політичних комунікацій у її забезпеченні	1			13			
Тема 8. Принципи, напрями і пріоритети регіональної політики української держави	1			13			
Тема 9. Місцеве самоврядування в Україні в умовах децентралізації державного устрою. ОТГ в новій регіональній політиці				13			
Тема 10. Міжрегіональне	2	2		14			

співробітництво України та ЄС і чинники зближення моделей їх регіонального розвитку					
Разом	8	4		138	

5. Семінарські заняття.

Тема 1. Об'єктивні передумови та ідейні засади «нового» регіоналізму.

Мета: Розглянути передумови формування теорії та практики «нового» регіоналізму. Охарактеризувати змістовні компоненти теорії «нового» регіоналізму та його відмінності від минулих уявлень про регіональну політику. Розкрити процес набуття політичної суб'єктності регіонами в процесі здійснення нової регіональної політики. З'ясувати співвідношення понять, що характеризують феномен регіоналізму. Розглянути макрорегіони сучасного світу та місце України у світовій регіоналізації.

Питання для обговорення:

1. Історичні та інтелектуальні передумови формування теорії та практики нового регіоналізму.
2. Зміст теорії нового регіоналізму. Особливості нового регіоналізму.
3. Базові поняття нового регіоналізму, їх співвідношення.
4. Місце України у європейській та світовій регіоналізації.

Література: 10, 11, 13, 14, 17, 21, 22, 23, 29, 32, 33, 38, 42.

Тема 2. Сутність та еволюція регіональної політики. Концепція «Європи регіонів», її трансформація та сучасний світ.

Мета: Розглянути сутність та мету регіональної політики ЄС. Проаналізувати історичні етапи розвитку регіональної політики ЄС, їх пріоритети та фінансування. З'ясувати зміст концепції «Європа регіонів» як основи регіональної політики ЄС, її трансформацію: Європа регіонів, Європа з регіонами, Європа для регіонів та Місцева політика. Охарактеризувати феномен різноманітності регіонів як важливої європейської цінності.

Питання для обговорення:

1. Сутність та мета регіональної політики ЄС.
2. Історичні етапи розвитку регіональної політики ЄС, їх пріоритети.
3. Фінансування головних напрямів регіональної політики об'єднаної Європи.
4. Концепція «Європи регіонів» як основа регіональної політики ЄС, її трансформація.

Література: 2, 3, 13, 14, 19, 26, 27, 33, 34.

Тема 3. Нормативно-правове та інституційне забезпечення регіональної політики ЄС

Мета: Розглянути номенклатуру територіальних одиниць ЄС, яка використовується в процесі планування розвитку регіонів та в євростатистиці. Охарактеризувати нормативно-правове забезпечення політики європейської регіоналізації. Дати характеристику організаційно-інституційній основі регіональної політики ЄС. Розкрити статусні зміни у відносинах національних держав та єврорегіонів в наслідок нової регіоналізації.

Питання для обговорення:

1. Номенклатура територіальних одиниць ЄС.
2. Нормативно-правове забезпечення політики регіоналізації в об'єднаній Європі.
3. Організаційно-інституційна основа регіональної політики ЄС.
4. Статусні зміни у відносинах національних держав та єврорегіонів у наслідок нової регіоналізації.

Література: 13, 17, 23, 26, 30, 31.

Тема 4. Моделі політики регіонального розвитку

Мета: Розглянути різновиди моделей політики регіонального розвитку країн-членів ЄС, особливо тих, що недавно набули членства у цій міжнародній організації: Чехії, Словаччини, Румунії, Угорщини та Словенії. Проаналізувати трансформацію регіональної структури держав. Охарактеризувати досвід розроблення та вдосконалення дво- та тривірневої структури державного устрою та керівництво процесами вирівнювання регіонального економічного та соціального розвитку, оптимізації інфраструктури та посилення комунікації населення і влади.

Питання для обговорення:

1. Різновиди моделей політики регіонального розвитку країн-членів ЄС.
2. Особливості регіонального розвитку нових членів Європейського Союзу.
3. Стратегія регіонального розвитку національних держав щодо входження в політичний та економічний простір Європейського Союзу.

Література: 2, 13, 17, 23, 31, 33.

Тема 5. Досвід «нової» регіоналізації Польщі та формування в ній ефективної системи місцевого самоврядування

Мета: Розкрити причини переходу польської держави до нової регіональної структури. Дослідити правову та інституційну основу регіональної політики Польщі. Проаналізувати Стратегію регіонального розвитку Польщі на 2001–2006 рр. та її подальший розвиток. Охарактеризувати трирівневу модель місцевого самоврядування в умовах оновленого державного устрою, місце і роль у ній гмін. Розкрити подолання п'яти монополій комуністичної держави в процесі децентралізації державного устрою та реформи місцевого самоврядування в Польщі.

Питання для обговорення:

1. Причини переходу польської держави до нової регіональної структури.
2. Правова та інституційна основа регіональної політики Польщі.
3. Трирівнева модель місцевого самоврядування в умовах оновленого державного устрою.
4. Подолання п'яти монополій комуністичної держави в процесі децентралізації державного устрою та реформи місцевого самоврядування в Республіці Польща.
5. Досвід нової регіоналізації Польщі, що можна використати в процесі підготовки України до вступу в ЄС.

Література: 4, 10, 13, 15, 19, 31, 33, 40, 42.

Тема 6. Територіальна структура України: сучасний стан та потреба в новому районуванні.

Мета: Розкрити зміст поняття регіону у вітчизняній науковій літературі, політиці та управлінській практиці. Охарактеризувати конституційно-правові засади регіональної структури української держави і трансформацію уявлень про регіональну політику під впливом концепції «нового» регіоналізму. Проаналізувати диспропорції у соціально-економічному та соціо-культурному розвитку регіонів української держави. З'ясувати прорахунки в регіональній політиці, які привели до територіальних втрат української держави.

Питання для обговорення:

1. Поняття регіону у вітчизняній науковій літературі, політиці та управлінській практиці.
2. Конституційно-правові засади регіональної структури української держави. Недоліки та проблеми регіональної політики та їх наслідки.
3. Відмінності та диспропорції у соціально-економічному та соціо-культурному розвитку регіонів української держави та потреба у новій регіональній політиці.

Література: 6, 9, 10, 11, 14, 17, 18, 24, 35, 36, 37.

Тема 7. Особливості регіональної політики в Україні. Роль політичних комунікацій у її забезпеченні.

Мета: Розкрити місце і роль регіональної політики в структурі внутрішньої політики держави, її правове та інституційне забезпечення. Охарактеризувати основні суб'єкти та об'єкти регіонального управління. Дослідити зміст та різновиди політичних комунікацій на рівні регіону та держави, проблеми їх оптимізації. З'ясувати участь регіональних інститутів громадянського суспільства у процесах регіоналізації. Охарактеризувати політику України щодо т. зв. «ДНР», «ЛНР» та Криму і з'ясувати перспективи відновлення територіальної цілісності української держави.

Питання для обговорення:

1. Державна регіональна політика в структурі внутрішньої політики держави.
2. Її правове та інституційне забезпечення.
3. Суб'єкти та об'єкти регіонального управління. Роль політичних комунікацій у реалізації регіональної політики.
4. Політика України щодо т. зв. «ДНР», «ЛНР» та Криму та її перспективи.

Література: 6, 10, 11, 25, 26, 32, 36, 39.

Тема 8. Принципи, напрями і пріоритети регіональної політики української держави

Мета: Розкрити принципи регіональної політики, визначені нормативними актами України. Основну увагу зосередити на принципах децентралізації, деконцентрації та субсидіарності. Проаналізувати напрями і пріоритети регіональної політики та стимулювання міжрегіональної інтеграції, як вирішальної умови зміцнення загальноукраїнського соціального та політичного простору. Охарактеризувати «точки зростання» територій як полюси регіонального тяжіння. Розкрити досвід Тернопільщини в формуванні дієздатного регіонального соціально-економічного комплексу.

Питання для обговорення:

1. Принципи регіональної політики, визначені нормативними актами України.
2. Напрями і пріоритети регіональної політики української держави.
3. «Точки зростання» територій як полюси регіонального тяжіння.
4. Досвід Тернопільщини у формуванні спроможного соціально-економічного комплексу.

Література: 6, 7, 9, 11, 17, 18, 24, 25, 26, 37, 38, 40, 42.

Тема 9. Місцеве самоврядування в Україні в умовах децентралізації державного устрою. Об'єднані територіальні громади в новій регіональній політиці.

Мета: Розглянути систему місцевого самоврядування в Україні, місце і роль у ній об'єднаних територіальних громад. Охарактеризувати ОТГ як спроможну громаду, її переваги, власні та делеговані повноваження. Розкрити зміст стратегії розвитку об'єднаних територіальних громад та досвід їх розроблення (на прикладі стратегії Гусятинської ОТГ Тернопільської області, що розрахована на 2017-2025 рр.).

Питання для обговорення:

1. Система місцевого самоврядування в Україні. Місце і роль у ній об'єднаних територіальних громад.
2. ОТГ як спроможна громада, її переваги. Власні та делеговані повноваження об'єднаних територіальних громад.
3. Стратегія розвитку об'єднаних територіальних громад. Досвід розроблення стратегії розвитку Гусятинської ОТГ на 2017-2025 рр.

Література: 4, 5, 8, 11, 18, 24, 25, 37, 38, 40, 42.

Тема 10. Міжрегіональне співробітництво України та ЄС і чинники зближення моделей їх регіонального розвитку.

Мета: Розглянути критерії типології регіонів та різновиди моделей їх розвитку. Дослідити транскордонне співробітництво українських регіонів із регіонами сусідніх держав, що визначені Законом України «Про генеральну схему територіального планування України», його основні напрями. Охарактеризувати особливості єврорегіонів «Карпати», «Буг», «Верхній Прут», «Чорне море». Оцінити європейський досвід регіональної політики для країн Європи та світу, в т.ч. для України.

Питання для обговорення:

1. Критерії типології регіонів та різновиди моделей їх розвитку.
2. Єврорегіональне прикордонне співробітництво України та ЄС.
3. Європейський досвід регіональної політики для країн Європи та світу. Механізми і чинники регіональної політики ЄС, що актуальні для України.

Література: 6, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 19, 20, 21, 26, 32, 35.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму» виконується самостійно кожним студентом на основі засвоєння програмного матеріалу. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з даної дисципліни.

Тематика КПЗ

1. Теорія і практика нового регіоналізму як реакція на процеси глобалізації.
2. Правова основа нової регіоналізації в Європейському Союзі.
3. Інституційні засоби європейської регіональної політики.
4. Набуття політичної суб'єктності регіонами в процесі здійснення нової регіональної політики.
5. Єврорегіони як суб'єкти міжнародних відносин. Політичні комунікації між ними.
6. Співпраця регіонів української держави з регіонами Європейського Союзу.
7. Досвід взаємодії Тернопільської області з єврорегіонами.
8. Історичні етапи розвитку регіональної політики ЄС, їх пріоритети.
9. Принципи та напрями фінансового забезпечення регіональної політики Європейського Союзу.
10. Фінансова допомога ЄС Польщі у розвитку її регіонів.
11. Бюджет політики згуртування ЄС на 2014-2020 рр. та успіхи в його реалізації
12. Пріоритетні напрями регіональної політики ЄС.
13. Концепція «Європа регіонів» як основа регіональної політики ЄС, її зміст і трансформація.
14. Регіональна політика ЄС як політика згуртування європейських народів, її принципи.
15. Зміст т. зв. «місцевої політики» («концепції місцевого розвитку») у діяльності ЄС у XXI ст.
16. Відповідність регіональної структури України номенклатурі територіальних одиниць ЄС.
17. Вплив політики нової регіоналізації на статус та дієздатність європейських національних держав.
18. Структура та зміст політичних комунікацій у регіонах Європейського Союзу.
19. Участь інституцій громадянського суспільства у розробленні та реалізації регіональної політики.
20. Характер та зміст внутрішньо регіональних політичних комунікацій (досвід українських регіонів, зокрема, Тернопільської області).
21. Політичні комунікації як чинник успішної регіональної політики.
22. Особливості міжрегіональних відносин в Україні в умовах децентралізації.
23. Особливості регіональної політики сучасної іспанської держави.
24. Регіональна політика Болгарії після приєднання до ЄС.
25. Ставлення населення Польщі до процесів децентралізації та впровадження нової системи місцевого самоврядування.
26. Диспропорції у соціально-економічному та соціокультурному розвитку регіонів української держави та дії влади з їх подолання.
27. Недоліки в регіональній політиці, які привели до територіальних втрат української держави.
28. Правове та інституційне забезпечення регіональної політики української держави в умовах набуття статусу кандидата на вступ у ЄС.
29. Політика України щодо тимчасовоокупованих територій України росією.
30. Об'єктивні та суб'єктивні чинники реалізації принципу субсидіарності в процесах децентралізації державного устрою України.
31. Пріоритети регіональної політики української держави після набуття статусу кандидата в члени ЄС.

32. «Точки зростання» територій як полюси регіонального тяжіння (досвід Тернопільщини).

33. Районний рівень державного устрою України. Переваги нової субрегіональної структури.

34. Чинники спроможності об'єднаної територіальної громади, їх аналіз та творче використання.

35. Методика swot-аналізу ОТГ в процесі формування стратегії її розвитку.

36. Стратегічні та операційні цілі ОТГ, індикатори їх успішної реалізації.

37. Транскордонне співробітництва українських регіонів із регіонами сусідніх держав.

38. Формування, структура та результати функціонування Єврорегіону «Карпати».

39. Участь України у Єврорегіоні «Чорне море»: статус та напрями діяльності.

7.Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть Годин
1.	Тема 1. Теоретичний фундамент нового регіоналізму.	6
2	Тема 2. Зміст та еволюція концепції «Європа регіонів» Робота над КПІЗ: складання плану, написання вступу та списку літератури	6
3	Тема 3.Особливості взаємодії загальноєвропейських, національно-державних та регіональних органів публічної влади. Робота над КПІЗ: Опрацювання літератури.	6
4	Тема 4. Різновиди моделей регіонального розвитку країн-членів ЄС. Робота над КПІЗ: написання розділу 1.	6
5	Тема5. Суспільне сприйняття у Польщі нової моделі місцевого самоврядування.	6
6	Тема 6. Державна стратегія регіонального розвитку України та успіхи в її реалізації Робота над КПІЗ: написання розділу 2	7
7	Тема 7.Політичні комунікації в регіоні в процесі реалізації стратегії регіонального розвитку. «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». URL : kmu.ua/diyalnist/evropejska-integracyya/ugoda-pro-asociacyu	6
8	Тема 8. «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» : Наказ Мінрегіону від 31.03.2016 № 79. Робота над КПІЗ: написання розділу 3	6
9	Тема 9. «Про добровільне об'єднання територіальних громад» :	6

	Закон України № 157-УІІ від 05.02.2015 р. Робота над КППЗ:написання висновків.	
10	Тема 10. Транскордонне співробітництво регіонів України та Єврорегіонів. Досвід єврорегіонів «Буг», «Верхній Прут», «Дністер», «Нижній Дунай».	6
Разом:		55

8. Організація та проведення тренінгів

1. Інноваційна гра на тему: «Шляхи та способи консолідації населення та органів публічної влади, їх мобілізації в процесі реалізації стратегії регіонального розвитку Тернопільської області».

Для проведення інноваційної гри навчальна група поділяється на підгрупи по 4-5 чол., які обирають капітана та колективно обговорюють поставлене питання

Етап 1. Студенти підгруп визначають 4-5 головних проблем, які стоять на шляху підвищення ефективності регіональної політики, представляють їх аудиторії.

Етап 2. Шляхом рейтингового голосування визначаються 4-5 головних проблем у вдосконаленні регіональної політики і для кожної підгрупи ставиться завдання: «Визначити основні заходи, які допоможуть виправити ситуацію на одному із напрямів». Команди по черзі представляють свої проекти, захищають їх.

Викладач виступає менеджером гри та підводить її підсумок.

2. Дебати за методикою К. Поппера на тему: «Стан і тенденції нової регіональної політики в Україні в умовах підготовки її до вступу у Європейський Союз».

Формуються дві команди у складі 3-х членів: капітан, другий гравець, третій гравець.

Перша команда відстоює точку зору, що «В Україні здійснено ряд заходів із підвищення ефективності регіональної політики, що сприяє підготовці України до вступу у ЄС».

Друга команда наполягає на тому, що «В умовах російсько-української війни, коли окуповано ряд регіонів східної та південної України, процес нової регіоналізації України іде поволі і суперечливо».

Студенти, які не увійшли в команди, готують на практичне заняття творчі роботи в яких обґрунтовують аргументи та факти на користь першої та другої точок зору. В ході дебатів вони виконують роль суддів та задають питання членам дебатуючих команд. Саме вони визначають команду-переможця.

Викладач виконує роль менеджера гри та підводить підсумок дебатів.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Теорія і практика нової регіоналізації» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- командні проекти: підготовка до тренінгів та їх проведення;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100 бальною шкалою) з дисципліни «Теорія і практика «нового» регіоналізму» визначають як середньозважену величину, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту (відповідно до наказу ТНЕУ від 06.07.2015 р., № 400).

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи, участь у тренінгах та поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
7 тиждень	14 тиждень	15 тиждень	

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	1
2	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	2
3	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	3
4	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	4
5	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	5
6	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	6
7	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	7
8	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	8
9	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	9
10	Мультимедійний проектор: демонстрація презентації	10

12. Рекомендована література

1. Бостан С. Особливості розвитку транскордонного співробітництва України в контексті реалізації її регіональної політики. *Транскордонна співпраця – випробовування кризами: пошуки більшої ефективності та результативності*. 2022. С. 19-30.
2. Бровко О. В. Регіональна політика та єврорегіони. *Політичні науки та методика викладання суспільно-політичних дисциплін*. Вип.30. 2021. С. 90–97.
3. Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку. URL : <http://regionet.org.ua>
4. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. URL : zakon.rada.gov.ua/laws/show/944_036#Text
5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 №157- VIII.

6. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 №156-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JG35168A>
7. Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації. Наказ Мінрегіону від 31.03.2016 № 79.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР.
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL : kmu.ua/diyalnist/evropejska-integracyya/ugoda-pro-asociasyu
10. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т. 1-3.
11. Регіональне управління : підручник / за загл. Ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. Київ : НАДУ, 2014. 740 с.
12. Біла С.О. Карпатський єврорегіон як чинник європейської інтеграції України. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 3. С. 78–88.
13. Глосарій термінів Європейського Союзу. URL : www.europa.dovidka.com.ua.
14. Глубяк Н. Р. Парадигма «нового регіоналізму» та європейської регіоналізації. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2015. С. 45–49.
15. Горжелак Г. Децентралізація територіальної організації в Польщі. URL : <http://www.largis.ldp.lviv.ua/ukraine/documu.htm>
16. Єврорегіон «Буг». URL : euroregionbug.com.ua
17. Захарченко В. І. Суперпозиція основних напрямків нової регіональної політики України та розвинених країн (у контексті використання зарубіжного досвіду). *Економічний форум*. 2020. Т. 1. №. 1. С. 13–19.
18. Смельяненко Л. М., Федулова Л. І. Децентралізація в сфері соціальної політики в регіонах України. *Економіка та держава*. 2021. №. 4. С. 4-11.
19. Кавунник А. Л. Регіональні аспекти міжнародної політики Європейського Союзу в контексті " Східного партнерства". *Література та культура Полісся. №99. Серія «Історичні науки»*. №31. С. 133–143.– 2020.
20. Карпатський регіон. URL : www.euroregionkarpaty.com.ua.
21. Кіш Є. Б. Європейські принципи та функції єврорегіонального та транскордонного співробітництва. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки*. – 2019. – №. 1. – С. 46-51.
22. Кіш Є Регіональна політика Європейського Союзу: стратегічні імперативи для України. URL : ji.lviv.ua/n23text/kich.htm.www.

23. Ковальчук В.Г. Державне управління в європейських моделях регіонального розвитку: досвід для України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 205–212.
24. Конституція України. Київ, 2020.
25. КРИШЕНЬ О. В. Сучасні тенденції формування, реалізації та розвитку регіональної соціальної політики в Україні. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. 2020. №. 1. С. 52–58.
26. Курилюк Ю., Родінова Н., Овчар П. Проблеми та перспективи міграційної політики ЄС. *Економіка та суспільство*. 2022. №. 46.
27. Куриляк М. Ю. Еволюція концепції «Європи регіонів» у рамках регіональної політики ЄС. *Економічний вісник Донбасу*. №2 (52), 2018. С. 60–67.
28. Лелеченко А. П. Регіональна політика як науково-прикладний феномен. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №. 13–14. С. 92–96.
29. Михайленко Е. Б. «Старый» и «новый» регионализм: теоретический дискурс: курс лекций : [учеб. пособие]. 2014. 116 с.
30. Никитюк Т. Л. Структурні фонди Євросоюзу: механізм фінансування регіонального розвитку. URL : <http://limej.ru/index.php/home/223-stat/61791>
[Regional_naya_politika_stranchlenov_ES.html](http://limej.ru/index.php/home/223-stat/61791)
31. Причепя І. В. Сметанюк О. А., Ратушняк О. Г. Інвестиційна політика Європейського Союзу в межах зовнішньоекономічних зв'язків з Україною. *Ефективна економіка*. № 5. 2020.
32. Прокопчук О., Ковальчук О., Усюк Т. Європейська політика згуртування: концептуальні засади, імперативи для України. *Економіка та суспільство*. 2021. №. 26.
33. Регіональна політика Європейського Союзу : підручник / [за ред. Віктора Чужикова]. К.: КНЕУ, 2016. 495 с.
34. Рошка П. И., Рошка Л. П. Региональная политика в странах Европейского Союза. *Регіональна економіка та управління*. 2020. №1. С. 56–60.
35. Рудакевич О. М. Гердерова ідея України як «Нової Греції» в національній стратегемі. *Європейська інтеграція в контексті світових глобалізаційних процесів* [Електронний ресурс]: матеріали УІІ щоріч. наук.-практ. конф. 19 грудня 2019 р. / за заг. ред. М. М. Іжі, В. М. Кривцової. Одеса : ОРІДУ НПДУ, 2020. С. 47–49.
36. Рудакевич О. М. Українська стратегема як складова національної та європейської ідей. *Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації: моногр.* Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. С. 40–62.
37. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації / Т.Гончарук та ін.; за ред проф. О.Рудакевича. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка» 2021. 338 с.
38. Стратегія розвитку Гутятинської об'єднаної громади на 2017-2025 роки. Гусятин, 2017. 59 с.

39. Томашук І. В. Нові підходи розвитку сільських територій України в умовах децентралізації та змін у державній регіональній політиці. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. С. 2–10.
40. Трансформація в Польщі та в Україні. Вибрані аспекти / за ред А. Антошевського, А. Колодій, К. Ковальчика . Wrocław, 2010.
41. Яремчук Р. Є. Ефективність реалізації державної регіональної політики в контексті проблематики територіальних диспропорцій. *Регіональна економіка*. 2021. Т. 2. С. 61-71.
42. Regions in the European Union. Nomenclature of territorial units for statistic NUTS 2013/EU-28. URL : <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/6948381/KS-GQ-14-006-EN-N.pdf>